

Beslutningsforslag nr. B 10. Fremsat den 25. oktober 1983 af Niels Helveg Petersen (RV), Lone Dybkjær (RV) og Aase Olesen (RV)

Forslag til folketingsbeslutning

om fremme af ligestilling mellem kønnene ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg, nævn, kommissioner m.m.

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag til sikring af en mere ligelig repræsentation af kønnene i offentlige udvalg, nævn, kommissioner m.m. efter følgende retningslinjer:

- 1) Alle offentlige udvalg m.m. skal bestå af både kvinder og mænd.
- 2) I forbindelse med nedsættelse af alle offentlige udvalg m.v. skal det overfor de indstillende myndigheder, organisationer m.v. samtidig tilkendgives, at en velafbalanceret kønsmæssig sammensætning af vedkommende udvalg skal opnås.
- 3) Indstillende myndigheder, organisationer m.v. skal foreslå dobbelt så mange kandidater, som vedkommende myndighed, organisation m.v. har ret til at indstille. Halvdelen af de indstillede kandidater skal være kvinder.
- 4) Hvor særlige forhold gør ovenstående umuligt, skal det særskilt begrundes.
- 5) Offentlige myndigheder skal påse, at der ved udpegning af kandidater til udvalg m.v. sikres en så lige fordeling af kvinder og mænd som muligt.
- 6) Alle forslag til udpegning af kandidater bør meddeles i god tid før udpegningen skal ske, og den påtænkte sammensætning bør forelægges ligestillingsrådet eller et særligt nævn, som har indsigelsesret med hensyn til kønssammensætningen, således at denne kan ændres, før udvalget endeligt udpeges.

Bemærkninger til forslaget

Det radikale venstre fremsatte i marts 1980 forslag om større ligestilling mellem mænd og kvinder ved nedsættelse af sagkyndige råd, nævn, udvalg, kommissioner og styrelser, og de politiske partier var dengang enige om, at større kvinderepræsentation i offentlige udvalg ville være ønskelig, og at der burde udfoldes »bestræbelser for at nå dette mål«. (Se Folketingstidende 1979-80 (2. samling), forhandlingerne sp. 7298 og 9801 og tillæg A sp. 5177).

Det er uklart, hvori disse bestræbelser har bestået. De har i hvert fald ikke båret frugt.

Der er knap 8.000 medlemmer af ca. 800 statslige udvalg m.v. fordelt på alle ministerier. Kvindernes andel er gennemsnitligt 8,9 pct. For statsministerielle og socialministerielle udvalg m.v. er kvindernes repræsentation højest, idet henholdsvis 18,2 og 26 pct. af i alt 261 medlemmer er kvinder. For de øvrige ministeriers vedkommende varierer kvindernes andel fra 1,9 til 17 pct. af i alt 7.413 medlemmer. Tællene gælder pr. 1. januar 1980 og stammer fra ligestillingsrådets arbejdsrapport nr. 3 om kvinderepræsentation i offentlige udvalg.

Ligestillingsrådet var allerede i 1976 opmærksom på denne meget skæve kønsfordeling og henvendte sig til forhenværende statsminister Anker Jørgensen, som to gange i perioden 1976-1980 henstillede til alle ministerier, at de tilstræbte en mere afbalanceret kønsmæssig sammensætning af udvalgene.

Disse henstillinger resulterede i, at kvindernes andel steg med 0,7 pct. (7 promille!) på fire år. I samme periode steg antallet af udvalg fra 600 til 799. Der har altså været rig mulighed for at udpege kvindelige medlemmer.

Med den stigningstakt, der opnås via henstillinger, kan kvinder påregne, at der skal gå mindst 285 år for at nå 50 pct. andel i udvalg m.v.

Henstillinger er altså ikke et velegnet middel til at opnå ligestillingen mellem kønnene i offentlige udvalg m.v.

Skal kvindernes demokratiske rettigheder som deltagere i beslutningsprocessen øges, og skal der inden for et rimeligt tidsrum skabes bedre køns-mæssig balance i de offentlige udvalg, må der lovgives på området.

I Norge har man i flere år haft mere vidtgående regler end i Danmark. Der henvises således til § 21 i den norske ligestillingslov, der er optrykt som bilag. Disse har medført, at kvindernes andel i offentlige udvalg m.v. i Norge steg fra 10,5 pct. i 1973 til 21,8 pct. i 1979. Norge består endnu. Nærværende forslag til folketingsbeslutning opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag efter norsk mønster.

Det er indlysende, at udnævnelsen af offentlige nævn og udvalg i nogle tilfælde tidsmæssigt kan blive forsinket, men det er åbenbart den eneste måde, hvorpå en mere ligelig fordeling mellem kønnene i disse udvalg m.v. kan sikres.

§ 21 i den norske ligestillingslov

§ 21. (*Representasjon av begge kjønn i alle offentlige utvalg m.v.*).

Når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder m.v. skal det tilstrebe en mest mulig lik representasjon av begge kjønn.

Alle offentlige utvalg m.v. skal bestå av både kvinner og menn. I utvalg m.v. med 4 medlemmer eller flere skal hvert kjønn være representert med minst 2 medlemmer. Det samme gjelder for varamedlemmer.

Reglene i denne paragraf kommer til anvendelse også der valget foregår som forholdsvalg. Unntak fra minstekravet i annet ledd kan gjøres når det forligger særlige forhold som gjør det åpenbart urimelig å kreve minstekravet oppfylt.

Reglene i paragrafen her gjelder ikke for utvalg m.v. som etter lov bare kan ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger.

Dersom minstekravet i annet ledd om representasjon av begge kjønn ikke er oppfylt, skal det organ som har valgt ellr oppnevnt utvalget m.v., gi rapport til fylkesmannen i sitt heimfylke. I rapporten skal det grunngis

hvorfor kravet ikke er oppfylt. Finner fylkesmannen at det ikke foreligger særlige forhold som gjør det åpenbart urimelig å oppfylle minstekravet, skal fylkesmannen bestemme at det skal foretas omvalg eller ny oppnevning innen en fastsatt frist. Er omvalg ellr ny oppnevning ikke foretatt innen fristens utløp, kan utvalget m.v. ikke lenger fatte gyldige vedtak/utføre handlinger på vegne av det offentlige. Fylkesmannens avgjørelse kan ikke påklages. Fylkesmannen utarbeider oversikt over de utvalg m.v. som er antatt å være unntatt fra minstekravet. Denne oversikten sendes departementet årlig.

For utvalg m.v. som oppnevnes av Kongen, departementer eller andre sentrale myndigheter, gir Kongen bestemmelser om håndheving og rapportering.

Reglene i denne paragraf medfører ingen begrensninger i de regler som ellers gjelder om representasjon i offentlige utvalg m.v. etter denne lovs bestemmelser om forskjellsbehandling.

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser til paragrafen her.